

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Andra Kammaren. N:o 3.

Onsdagen den 27 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 20 innevarande januari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. frih. *F. von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till ny tulltaxa m. m.

Den kongl. propositionen begärdes på bordet och bordlades.

§ 3.

Föredrogos de i gårdagens sammanträde aflemnade motioner, och hänvisades:

herr *P. Anderssons* i Högkil motion, n:o 22, till statsutskottet;

herr *J. Eliassons* i Skuttungeby motioner, n:is 23 och 24, till lagutskottet;

herr *A. Kihlbergs* motion, n:o 25, till lagutskottet,

herr *P. G. Feterssons* i Brystorp motioner, n:o 26, till statsutskottet^t och n:o 27 till konstitutionsutskottet;

herr *C. Bülows* motion, n:o 28, till tillfälligt utskott;

herr *A. Larsons* i Slättäng motion, n:o 29, till tillfälligt utskott;

herr *E. G. Fredholms* motion, n:o 30, till statsutskottet;

herr *A. Hedins* motion, n:o 31, till statsutskottet; samt

herr *A. Gumælius'* motion, n:o 32, till bevillningsutskottet.

§ 4.

Vid föredragning härnäst af Första Kammarens protokollsutdrag, n:o 27, innefattande inbjudning till Andra Kammaren att förena sig med Första Kammaren i dess beslut om tillsättande af ett särskildt utskott för försvarsutskott för behandling af Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen

Angående
tillsättande
af ett sär-
skildt utskott
för försvars-
frågans be-
handling.

Angående
tillsättande
af ett sär-
skildt utskott
för försvars-
frågans be-
handling.
(Forts.)

angående försvarsfrågan och dermed sammanhängande ämnen, begärdes ordet af

Herr Hedin, som yttrade: Jag skall för min del anhålla, att kammaren *icke* ville instämma i Första Kammarens beslut. Det finnes, så vidt jag kan se, icke någon egentlig anledning till tillsättande af ett särskildt utskott, då frågan har i allt väsentligt samma beskaffenhet och karaktär, som i fjol och följaktligen är mycket väl känd af Riksdagens medlemmar. Och då det föregående är icke behöfdes något särskildt utskott för frågans behandling, kan jag icke heller se något skäl att nu tillsätta ett sådant.

Vidare anförde

Herr Johansson i Strömsberg: Jag skall åter yrka, att Andra Kammaren måtte biträda Första Kammarens beslut om tillsättande af ett särskildt utskott.

Herr Alsterlund: Man kan hafva hvilka åsichter som helst om det förslag, för hvilket ett särskildt utskott här är i fråga att tillsättas, och jag kan väl förstå, att meningarna skola vara skiftande i en fråga sådan som den föreliggande samt att många kanske redan på förhand hafva beslutat sig för att rösta mot det samma. Men att man icke vill lemna denna viktiga fråga all den utredning, som den förtjenar, det kan jag deremot för min del icke fatta. Klart och tydligt är det, åtminstone för mig, att genom tillsättande af ett särskildt utskott försvarsfrågan får en allsidigare och bättre utredning, än om ett dylikt utskott icke tillsättes, och en sådan utredning måtte väl alla önska. Det står ju sedan hvar och en fritt, när frågan förekommer till afgörande i denna kammare, att rösta för eller emot densamma. På det nu anförda skäl yrkar jag, herr talman, att de kongl. propositionerna om stärkande af vårt försvar m. m. måtte hänvisas till ett särskildt utskott.

Herr Hedin: Jag tillåter mig anmärka mot den föregående talaren, att han alldeles icke har någon befogenhet eller rätt att säga, att de, som nu motsätta sig tillsättandet af ett särskildt utskott såsom öfverflödigt, icke vilja unna frågan att få den utredning, som är behöflig. Det är en alldeles obefogad insinuation, som han framkastat, och hvilken jag på det eftertryckligaste tillbakavisar. Att behandla ett par små ändringar i värnpligtslagen, formelt små, till saken måhända stora, men fullkomligt kända och af hvar och en redan på förhand bedömda, lär väl icke komma att kosta lagutskottet någon synnerligen stor möda och därför lär icke någon särskild »utredning» erfordras. Att bedöma frågan om anslag till åtskilliga militära ändamål, hör åter till det slags saker, med hvilka statsutskottet vid hvar-enda riksdag sysselsätter sig, och hvilka alltså alldeles icke ligga utom statsutskottets kompetens. Vidare ber jag få erinra derom, att tillsättande af ett särskildt utskott, huru nyttigt eller lämpligt det ibland kan vara, ofta medför olägenheter derigenom, att det förrycker den redan väl afvägda sammansättningen af de ständiga utskotten.

Jag vidhåller mitt nyss framställda yrkande.

Herr Ljungman: Jag är i väsentlig mån förekommen af den siste talare, som yrkat afslag å första kammarens hemställan, och ber endast få tillägga, att när utskotten tillsattes här i kammaren, så visste man mer än väl, att ifrågavarande kongl. propositioner skulle inkomma, och man hade äfven rätt mycken kännedom om hvad de skulle komma att innehålla och man gjorde sina val derefter. Skulle nu ett särskildt utskott tillsättas, så komme detta att i hög grad för-ryeka riksdagsarbetet, emedan man måste taga ledamöter från de ständiga utskotten och inom dessa låta suppleanter rycka upp i de ordinaries ställe, hvartill kommer att när särskilda utskottets förslag mot slutet af riksdagen komme in och antagligen fölle, man finge samma besvär som 1883, då en liknande fråga förelåg. Då måste nemligen statsutskottet efteråt taga upp de försvarsväsendet afseende anslagsfrågorna och behandla dem in på sommaren. För min del tror jag, att saken vinner genom att behandlas af de ordinarie utskotten, hvilka äro valda äfven med hänsyn till behandlingen af de nu ifrågavarande kongl. propositionerna.

*Angående
tillsättande
af ett sär-
skildt utskott
för försvars-
frågans
behandling.*
(Forts.)

Jag yrkar afslag å Första Kammarens hemställan.

Herr Elowson: Den kongl. propositionen n:o 2 angående förändrad lydelse af vissa delar af värnpligtslagen är åtföljd af ett statsrådsprotokoll i landtförsvarsärenden för den 4 januari innevarande år. I detta protokoll finnas uttalanden, som jag anser vara afgörande för den föreliggande frågans bedömande. Sedan nemligen herr statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet från fackmilitärisk synpunkt utvecklat sina åsikter om lämpligaste sättet att ordna landets försvar, behagade hans excellens herr statsministern uttala som sin mening, att den fråga, som förelåg, icke borde hufvudsakligast bedömas från den af herr krigsministern angifna synpunkten. I detta uttalande af hans excellens herr statsministern instämde de öfriga närvarande statsråden. Det torde således af detta statsrådsprotokoll framgå, att regeringen icke behandlat den fråga, som nu föreligger, och icke vill hafva den behandlad ifrån fackmilitärisk synpunkt. Då så är, finner jag det vara mindre korrekt, om Riksdagen skulle tillsätta ett särskildt fackutskott för att behandla denna fråga.

På denna grund anhåller jag, herr talman, om afslag å Första Kammarens inbjudning och hemställer att ifrågavarande kongl. propositioner måtte hänvisas till de ständiga utskott, till hvilka de med afseende å sitt innehåll höra.

Herr vice talmannen Danielson: Hvar och en af oss, som något längre tid tillhört riksdagen, har, tror jag, i friskt minne, att, hvarje gång dessa viktiga frågor förekommit, Riksdagen har egnat särskild uppmärksamhet åt deras behandling. Jag vill särskildt erinra om de större förslag, som förelegat vid 1875 och 1883 årens riksdagar. Jag tror att de frågor, som i de kongl. propositionerna beröras, äro af så genomgripande betydelse icke blott för försvaret, utan äfven för skatteförhållandena, att det skulle förundra mig på det högsta, om denna kammares majoritet, som förr velat föra dessa frågor till en lycklig lösning, numera icke skulle vilja egna dem all den uppmärksamhet,

Angående tillsättande af ett särskildt utskott för försvarsfrågans behandling. (Forts.) som är nödvändig. Man har sagt, att ingen anledning tillkommit sedan i fjol, hvarför särskildt utskott nu mera än då skulle komma i fråga.

Men, mine herrar, vi minnas litet hvar, huru då tillgick. Dels kom frågan ganska sent fram för Riksdagen; det var det ena, som bidrog till dess utgång. Och det andra var, att åsigtorna voro så splittrade. Från många olika håll hördes uttalanden, att saken bäst skulle kunna lösas på det eller det sättet. Men, hvad skedde? Jo, man måste dela förslagen på olika utskott, på lagutskottet, bevillningsutskottet o. s. v., och detta var en anledning till den splittring, som sedan visade sig vid slutet af riksdagen, då den skulle afgöras. Herrarne minnas nog mycket väl, att vi aldrig kommo längre än till behandling af lagutskottets förslag; när beslut deröfver var fallet, så var intresset borta för de öfriga frågorna.

Jag hemställer därför till de personer, som då uttalade sig för att på andra lämpliga sätt lösa de olika frågorna, t. ex. om indelningsverket, om skattelindring, om dagaflöning åt de värnpligtige o. s. v. om det icke skulle vara nyttigt att få alla dessa frågor behandlade i ett särskildt utskott. På det viset skulle man kunna få fram ett förslag, som man kunde ena sig om och som kunde bidraga att föra frågan framåt, då man ju derigenom kunde få veta, hvad som vore den öfvervägande majoritetens mening. Detta anser jag innebära en bjudande nödvändighet, att frågan icke bör så att säga splittras på många olika händer i olika utskott. Det är därför jag vädjar till de personer, som hafva samma åsigt som jag deri, att vi önska att någon gång få lösta dessa nämnda viktiga frågor, grundskattefrågan, frågan om indelningsverket och frågan om ett bättre ordnande af vårt försvar, huru vida de icke fortfarande finna lämpligt att verka därför. Detta kunna vi bäst göra genom att bifalla Första Kammarens förslag, och jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till hvad Första Kammaren i detta afseende föreslagit.

Herr Jonsson i Hof: Det har visserligen från den sida, som har öfverensstämmande åsigt med mina, redan anförts kanske tillräckliga skäl för afböjande af den inbjudning vi från Första Kammaren fått mottaga, men det kan ju i alla fall icke skada att något mera beröra saken.

Om man då först ser till, huru vida det verkligen är så säkert, att ett särskildt utskott måste komma att ävägbringa bättre resultat än de ständiga utskott, till hvilka frågan annars skulle remitteras, och dervid kastar en blick på, hvad resultat man erhållit af frågors behandling under den ena eller den andra formen, d. v. s. af särskilda utskott eller af ständiga utskott, så tror jag man kommer till den uppfattningen, att dessa särskilda utskott icke hafva visat sig bättre kunna föra frågor framåt än de ständiga utskotten. Jag ber nu blott att få fästa uppmärksamheten på t. ex. behandlingen af vägfrågan. År 1889 tillsattes ett särskildt utskott för behandlingen af just den frågan. Detta utskott sysselsatte sig dermed största delen af riksdagen, men resultatet blef, som känt är, att dess förslag icke bifölls, utan frågan föll för den gången. I fjol deremot, när frågan

behandlades af lagutskottet på grund af enskilda motioner, då löstes den. Detta visar således, att särskilda utskott icke hafva något företrede i det fallet.

Saken beror naturligtvis på, huru vida frågans art är sådan, att en mera vidlyftig utredning deraf fordras eller icke. Men huru är det med de frågor, hvilka nu här skola hänvisas till den ena eller andra sortens utskott?

Hvad då först den skattepolitiska sidan af saken angår, så möter oss der ett gammalt förslag, som senast pröfvats vid förlidet års riksdag, och som i något annan form varit före vid åtskilliga föregående riksdagar. I afseende på dessa skattepolitiska affärer lär väl ingen kunna påstå, att någon vidlyftigare ny utredning kräfves, eller bestrida, att statsutskottet är den lämpligaste delegationen för att pröfva och utreda sådana frågor.

Öfvergå vi då sedan till de militära delarne af dessa propositioner, så hafva vi der främst värnpligtslagen i hvilken nu några få och gifna förändringar äro föreslagna. Beslutet rörande dem — det må blifva bifall eller icke — är enligt mitt förmenande afgörande för de öfriga frågorna; och jag har för min del den uppfattningen, att om värnpligtslagen icke blir antagen, det skall vara fåfång möda att bearbeta de öfriga punkterna. Och jag tror icke, att stämningen inom kammaren är särskildt böjd för bifall till denna värnpligtslag, sådan den nu föreligger.

Hvad sedan angår den utveckling, som stammen skulle erhålla enligt den kongl. propositionen, så möter oss der ju alldeles enahanda förslag, som det, hvilket förelades fjolårets Riksdag med den skilnad, att nu föreslås en liten tillökning i fråga om en volontärskola och en artillericorps på Karlsborg. Men ingen lär väl kunna påstå att för behandling af dessa nya tillsatser skulle fordras några ovanligt vise, ur Riksdagen särskildt utvalda krafter. Utan det lär väl låta sig göra, att de personer, som äro tillsatta i de ständiga utskotten, kunna fatta innebörden af dessa frågor och tillstyrka dem eller hemställa om afslag, allt eftersom de anses förtjena. Här är det ju också det kinkiga, att denna strid kommer, utom beträffande värnpligtens utsträckning, äfven att gälla, huru vida den stam vi för närvarande hafva är förenlig med utvecklingen af försvaret i öfrigt, såsom föreslaget är, eller om icke den nuvarande stammen måste stryka flagg och ersättas af någonting annat. Att förlika meningarna derom lär till och med kanske för tio särskilda utskott vara en fåfång möda. Jag kan således icke finna, ur någon som helst synpunkt, att för utredningens skull eller för att få en bättre utgång af frågan ett särskildt utskott behöfver tillsättas, utan, vare sig frågan kan gå igenom eller den blir afslagen, komma vi till alldeles samma resultat, om frågan behandlas i de vanliga, ständiga utskotten eller om ett särskildt utskott tillsättes.

Jag skall också framhålla några egendomligheter hos Första Kammarens inbjudning. Man har der tagit upp en massa uppräknade punkter från fjerde hufvudtiteln och i dessa uppräknade punkter ligger verkligen det hufvudsakliga, för att icke säga det hela, i den nya organisationsplan, som förekommer under fjerde hufvudtiteln.

Angående tillsättande af ett särskildt utskott för försvarsfrågans behandling.
(Forts.)

Angående tillsättande af ett särskildt utskott för försvarsfrågans behandling. Men i afseende på femte hufvudtiteln, der uti fjerde punkten föreslås bildande af en ny artillericorps för Karlskrona, har man deremot icke ansett lämpligt att taga upp denna punkt men väl åtskilliga andra. Således, om ett särskildt utskott tillsättes, skall statsutskottet behandla denna nya organisationsfråga, under det att det särskilda utskottet har att behandla alla de öfriga.

(Forts.)

Men ännu något viktigare skulle jag kunna anmärka i afseende på denna punkt. Tillsättes ett särskildt utskott enligt detta förslag, får utskottet icke befogenhet att behandla något annat än hvad som i inbjudningen uppräknas. Men det säkra är att, om ett uttalande från Riksdagen eller ena kammaren skall få någon betydelse för framtiden — jag tror icke på någon lösning af frågan vid denna riksdag — så skall det ligga deri, att enskilda motionärer kunna komma in till Riksdagen med nya uppslag i frågan, men sådana eger icke det särskilda utskottet rätt att behandla. Det kan svaras, att det går an att hjälpa upp denna affär genom att fatta nya beslut, men mig förefaller lämpligast, att innan man väcker förslag i sådan rigtning, man tänker på hvad förslaget innefattar, och till dess kan en baklexa vara lika lämplig som att komma och lappa på det efteråt. Jag tror således att ur hvilka synpunkter man än betraktar frågan, den icke kan vinna något genom behandlingen i ett särskildt utskott. Jag får dessutom fästa uppmärksamheten på, att de två afdelningar af statsutskottet, nemligen första utgiftsafdelningen och inkomstafdelningen, hvilka skulle hafva att gemensamt förbereda dessa frågor, hafva temligen litet att göra i jemförelse med de öfriga afdelningarna inom utskottet, och komme frågan att gå till det särskilda utskottet, skulle särskildt första utgiftsafdelningen nästan icke få något att göra, förrän detta särskilda utskott hade framlagt sitt förslag och kamrarna fattat definitiva beslut. Är det nu så, att motioner under loppet af dessa dagar komma till Riksdagen af annan innebörd än den kongl. propositionen i sig sjelf har, finnes det ju åtskilliga utvägar för statsutskottet att få de utredningar verkställda, som möjligen i sådant fall skulle behövas. Utskottet har rätt att hemställa till kamrarna om förstärkning af sina afdelningar och utskottet har rätt att begära utredning från vederbörande embetsverk i hvilka frågor som helst, och jag tror sålunda att herrarne skola hafva ganska svårt att vidhålla det påståendet att en allsidigare utredning ovilkorligen skulle vinnas genom tillsättande af ett särskildt utskott, och jag tror, att icke här för närvarande föreligga några skäl att besluta detta. Jag yrkar således afslag på Första Kammarens hemställan.

Herr Ljungman: Mot vice talmannens yttrande ber jag endast få påpeka, att det enda år, då försvarsfrågan gjorde ett väsentligt framsteg i vårt land, 1885, var den ej hänvisad till särskildt utskott, utan behandlades inom våra ständiga utskott. Deremot de år, då vi haft särskildt utskott för samma frågas behandling, har resultatet vanligen blifvit, att kamrarna stannat i olika beslut och saken på grund deraf förfallit. Jag tror därför icke, att vice talmannen med fog kan påstå, att ett särskildt utskott skulle vara nödvändigt för

att föra frågan framåt, ej heller att erfarenheten vittnar, att dessa särskilda utskott varit förmånliga för försvarsfrågans lösande. Jag vidhåller därför mitt yrkande om afslag å Första Kammarens ifrågasvarande hemställan.

*Angående
tillsättande
af ett sär-
skildt utskott
för försvars-
frågans
behandling.
(Forts.)*

Herr Lasse Jönsson: Jag har en annan uppfattning än de siste talarne om de särskilda utskottens företråde framför de vanliga utskotten. Nu har den siste ärade talaren sagt, att år 1885 var det de vanliga utskotten, som löste försvarsfrågan på sätt då skedde. Men, mine herrar, det var de särskilda utskotten hvilka förut varit tillsatta för frågans utredning, som lagt grunden till den organisation som skedde 1885. Sammaledes, säger den förre talaren, har vägförfrågan blifvit löst af lagutskottet; men ingen må vara i okunnighet derom, att lagutskottet byggde på det särskilda utskott, som förut utredt och grundlagt frågan angående väghållningsbesvärets ordnande. Således, huru jag än betraktar saken, är det klart för mig, att ett särskildt utskott vida bättre kan egna sig åt behandlingen af dessa stora frågor i deras helhet, än om ett utskott skall ha en bit deraf och ett annat en annan. Nu har en talare sagt, att första utgiftsfördelningen har så litet att göra, att den mycket väl kan hinna taga befattning med förevarande fråga. Men nu vill jag upplysa, att vi äro så få krafter der och ha så pass mycket att göra, att jag icke kan inse, att vi på ett fullständigt sätt kunna lösa denna fråga. Afven om vi ha den uppfattningen, att det ej finnes mycken anledning att vänta att nu få denna fråga löst, vill jag dock göra herrarne uppmärksamma på, att frågan i alla fall är af sådan betydelse att att det är af vigt att få veta, åt *hvilket håll* den faller, hvad som är orsaken dertill, att den faller, och huru man önskar, att den må stå upp igen. Men om våra ständiga utskott få i frågan yttra sig, det ena hit och det andra dit, hvad har då regeringen vid en kommande riksdag att bygga på vid utarbetandet af ett nytt förslag till frågans lösning? Om man erinrar sig den diskussion, som förra året fördes angående denna fråga här i kammaren, kan man då få någon upplysning? Nej endast kritik — kritik här och kritik der, men ingen sade, huru han ville hafva frågan löst.

Vi skola icke behandla denna fråga lättsinnigt; den är vigtig, och många krafter ha egnats deråt. Den har på några år gått tillbaka, sorgligt nog på ett ganska bekymmersamt sätt. Jag vill icke upprepa skälen, hvarför så har skett. Men det är mycket lätt att finna, att, då båtsmanshållet sattes på vakans, rycktes sammanhängande frågor i sär, och de, som förut gemensamt sträfvat för dessa frågor lösning, blefvo åtskilda. Dessa frågor, om grundskatterna, båtsmanshållet och indelningsverket, skulle alltid ha varit tillsammans; alla, som voro af dessa frågor intresserade, skulle alltjemt hafva gemensamt arbetat på samma mål. Men då båtsmanshållet sattes på vakans, rycktes en del af dem, som förut stodo vid vår sida, bort, enär de ej ansågo de återstående frågornas lösning lika nödvändig. Vi hafva visserligen några af de gamla kamraterna kvar, som, oaktadt deras intresse ej är så stort nu som förut, oaktadt att de äro från provinser, der frågan lösts, visat det tillmötesgående,

Angående tillsättande af ett särskildt utskott för försvarsfrågans behandling. att de vilja lemna oss sin hjälp, och vi böra begagna oss deraf, innan det blifver för sent. Men skola vi nu, på samma sätt som förut, kasta en del af denna stora fråga hit, en annan dit, fruktar jag, att frågan icke blir löst; och hvad värre är: vi lägga icke fram något förslag, huru frågan skall lösas. Derfor kan jag icke annat än instämma med Första Kammaren och yrka, att frågan må hänvisas till ett särskildt utskott.

(Forts.)

Härmed var öfverläggningen slutad. I enlighet med de yrkanden som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner *dels* på antagande af Första Kammarens ifrågavarande inbjudning och *dels* på afslag å densamma. Herr talmannen förklarade sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren antager inbjudningen att förena sig med Första Kammaren uti dess beslut om tillsättande af ett särskildt utskott för behandling af Kongl. Maj:ts i nu föredragna protokollsutdrag omförmälda propositioner till Riksdagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit berörda inbjudning.

Omröstningen visade 89 ja men 101 nej; och hade kammaren alltså beslutat i enlighet med nej-propositionens innehåll.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

statsutskottets memorial, n:o 1, med den till innevarande Riksdag af fullmäktige i riksgäldskontoret afgifna berättelse;

bevillningsutskottets betänkande, n:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående med Frankrike afslutad konvention om delvis förlängning af de den 30 december 1881 afslutade handels-traktater mellan de Förenade rikena samt Frankrike;

bankoutskottets memorial, n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

§ 6.

Nya motioner afgåfvos af:

herr *O. Nylander*, n:o 33, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i gällande bestämmelser rörande syner å indelta arméns soldattorp;

herr *J. A. Johansson* i Strömsberg, n:o 34, om ändrad lydelse af § 22 i förordningen angående villkoren för försäljning af brännvin m. m. den 29 maj 1885;

herr *J. Andersson* i Vårgårda, n:o 35, om ändrad lydelse af §§ 8, 53 och 56 i skjutsstadgan den 31 maj 1878;

herr *A. G. Jönsson* i Mårarp, n:o 36, om tillägg till § 11 i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862;

herr *P. Pehrson* i Törneryd m. fl., n:o 37, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlskrona;

herr *A. Göransson*, n:o 38, om ändrad lydelse af § 11 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

herr *Pehr Pehrson* i Norrsund, n:o 39, om beviljande af ett årligt anslag å 7,500 kronor till understöd åt mindre bemedlade lärjungar i vissa landtmannaskolor;

herr *N. P. Mallmin*, n:o 40, om ändrad lydelse af § 60 utsokningslagen den 10 augusti 1877;

herr *N. Wallmark* i Smedsbyn, n:o 41, om ändrad lagstiftning i fråga om skydd för hemdjur mot skada af hundkreatur;

herr *J. Bromée*, n:o 42, om upphäfvande af tullen å bröd, fläsk och spanmål;

herr greve *H. E. G. Hamilton*, n:o 43, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring i lagstiftningen rörande äkta makars inbördes egendomsförhållanden;

herr *Gunnar Eriksson* i Mörviken, n:o 44, om ändrad lydelse af § 11 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

herr *J. H. G. Fredholm* i Stockholm, n:o 45, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till definitiv förordning angående statens upphandlings- och entreprenadväsende; samt

herr *J. H. Dieden*, n:o 46, om anordnande af förbättrad ångbåtsförbindelse mellan Sverige och kontinenten.

Dessa motioner bordlades.

§ 7.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsmannen herr J. W. Lyckholm af sjukdom tillsvidare är förhindrad infinna sig vid riksdagen, varder härmed intygadt.

Stockholm den 26 januari 1892.

E. A. Enblad,
Legetim. läkare.

Ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr Erik Ahlgren, som lider af influenza, är tillsvidare oförmögen att deltaga i Riksdagens förhandlingar, intygar

Stockholm den 25 januari 1892

J. Rudberg,
Legit. läkare.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,5 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Torsdagen den 28 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogs till en början Kongl. Maj:ts på kammarens bord hvilande proposition med förslag till ny tulltaxa m. m., och anförde dervid:

Remiss af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny tulltaxa m. m. Herr greve Hamilton: Herr talman, mine herrar! Då denna viktiga proposition nu skall öfverlemnas till bevillningsutskottet, kan jag icke underlåta att vördsamt iästa utskottets uppmärksamhet på ett förhållande, hvares utredning synes mig vara af synnerligen stor vigt, särskildt därför, att det möjligen kan i hög grad bidraga att utjemna de skiljaktiga åsichter, som i denna kammare förefinnas angående det ifrågasatta ökade tullskyddet för den svenska industrien.

Herr statsrådet och chefen för kongl. finansdepartementet har i sitt anförande till statsrådsprotokollet för den 13 innevarande månad,

hvilket är bilagdt den kongl. propositionen, framhållit, att de undersökningar, som verkstälts af tullkomitén, icke kunnat afse annat än att utrona vissa ungefärliga gränser, öfver och under hvilka tullbeskattningen icke bör sättas, men att man i fråga om de särskilda tullsatsernas fixerande inom dessa gränser måst förlita sig på tillkallade fackmäns omdöme; och då herr statsrådet ansett, att den senaste tullkomitén representerat en omfattande praktisk erfarenhet från olika områden af näringslivet samt af de delar af komiterades utredning, som offentliggjorts i komiténs betänkande, ansett sig kunna sluta till, att komiténs arbete verkstälts med mycken omsorg, så har han, utan afscende å de många anmärkningar, som från embetsverken framstälts, ansett sig böra tillstyrka Kongl. Maj:ts att framlägga förslaget i det närmaste i oförändradt skick för Riksdagen. Huru vida nu äfven Riksdagen endast på grund af sin uppfattning af de personers kvalifikationer, som suttit i tullkomitén, och på grund af dessa kategoriska uttalanden från anonyma fackmän, anser sig kunna bifalla den kongl. propositionen, det är en fråga, hvarom jag icke nu vill yttra mig; derom må framtiden vittna.

Hvad jag deremot anser mig böra framhålla är, att tullkomiterade beklagligtvis icke aktat nödigt att för den stora allmänheten, och till denna torde jag, på grund af hvad som passerat, vara berättigad att räkna icke blott denna kammare och Riksdagen i sin helhet utan äfven Kongl. Maj:ts regering — tydliggöra, *hvar* dessa gränser, öfver hvilka tullskyddet icke bör gå, äro belägna, eller med andra ord, i hvilket förhållande de tillämnade tullsatserna stå till varans värde. Detta är dock en omständighet af största vikt, nemligen om man vill bedöma, hvilken innebörd detta förslag har ur beskattnings-synpunkt; och denna synpunkt tror jag, att äfven den varmaste skyddsvän icke kan lemna alldeles obeaktad, då det gäller sådana artiklar, som nu i stor myckenhet importeras och försäljas här till mycket billiga pris, och som öfvervägande konsumeras af befolkningens breda lager. Derför tror jag, att det är af stor vikt, att bevillningsutskottet särskildt i fråga om dessa allmänna förbrukningsartiklar, hvilka hittills kunnat säljas temligen billigt till allmoge och arbetare, verkligen utreder, i hvilket förhållande den nu varande och den föreslagna tullen stå till varans värde. Det är möjligt, att en sådan utredning redan är gjord af tullkomitén, fast den icke publicerats, men i allt fall skulle den vara mycket upplysande. Om en dylik utredning skulle gifva vid handen, att de nuvarande tullsatserna, särskildt om man tager i betraktande den tull, som är åsatt vissa råämnen m. m., verkligen äro för låga för att likställa de inhemska och de utländska producenterna, och att de nya tullsatserna blott afse att rätta detta förhållande, då tror jag, att det icke skall blifva så svårt att komma till rätta med de så kallade frihandlarne här i kammaren. Men skulle denna utredning visa, att äfven de nuvarande tullarne å vissa allmänna förbrukningsartiklar uppgå till belopp, som enligt vanlig uppfattning af det protektionistiska systemet måste anses överdrifna, och man ändock vill betydligt höja dessa tullar, då föreställer jag mig, att äfven den ifrigaste skyddsvän, så vida han

*Remiss
af Kongl.
Maj:ts
proposition
med förslag
till ny tull-
taxa m. m.
(Forts.)*

Remiss af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ny tull-taxa m. m. icke rent af är prohibitist, skall blifva betänksam att antaga sådana tullar.

Man kan fråga, om jag har några anledningar att tro, att en så exorbitant beskattning ifrågasättes. Ja, jag har många anledningar dertill, bland andra den, att tullkomiterade i allmänhet ansett sig böra angifva förhållandet mellan tullen och varuvärdet endast i de fall, då tullen ansetts för låg, och att de i dessa fall uppenbarligen tagit hänsyn endast till de under rubriken i fråga förekommande lyxartiklarna, men deremot icke beaktat eller åtminstone icke angifvit, huru tullen tager sig ut i afseende å den under samma rubrik ingående stora massan af billiga artiklar.

Jag har äfven anledning till samma misstanke, på grund deraf, att embetsverken, som dock utgått från samma synpunkt som Kongl. Maj:t, nemligen önskvärdheten att bereda våra näringar ett väl afvägdt tullskydd, i så många fall ansett, att de föreslagna tullsatserna borde betydligt reduceras.

Jag har slutligen ett ytterligare stöd för min tro i detta afseende i en af Göteborgs handels- och sjöfartsnämnd nyligen offentliggjord utredning, hvaraf synes framgå, att de ifrågasatta tullarna i åtskilliga fall kunna uppgå till belopp, som verkligen må kallas häpnadsväckande. Denna Göteborgs handels- och sjöfartsnämnds utredning har jag med biträde af erfarne fackmän, som i öfrigt äro beredde att styrka sina uppgifter med fakturor och frakträkningar, kontrollerat och kompletterat, och jag har kommit till samma resultat i fråga om åtskilliga artiklar, särskildt kläder och andra dylika förnödenheter, af hvilka stora massor nu importeras samt konsumeras af allmoge och arbetare. I fråga om dessa artiklar äro så stora förhöjningar föreslagna, att man icke kan förutsätta, att ens den lifigaste skyddsvän skulle vara med om att under en tid af stort betryck på en gång på dessa artiklar lägga en så hög tullbeskattning, och jag ber att få inskräpa, att den stora importen af dessa artiklar visar, att man i dessa fall icke kan tro, att den inhemska konkurrensen, åtminstone i den närmaste framtiden, skall kunna paralysera tullbeskattningens verkan, utan att det här verkligen synes vara fråga om en beskattning af den stora allmänhetens förbrukningsartiklar.

Jag anhåller, att detta yttrande måtte få åtfölja remissen till utskottet.

Häruti instämde herr *Olsson* från Stockholm.

Vidare yttrades ej; och hänvisades den ifrågavarande kongl. propositionen jemte det i anledning af densamma nu afgifna yttrande till bevillningsutskottet.

§ 2.

Efter föredragning vidare af de i kammarens senaste sammanträde bordlagda motioner hänvisades:

Herr *O. Nylanders* motion, n:o 33, till tillfälligt utskott;

herr *J. A. Johanssons* i Strömsberg motion, n:o 34, till bevillningsutskottet;

herr *J. Anderssons* i Vårgårda motion, n:o 35, till lagutskottet;

herr *A. G. Jönssons* i Mårarp motion, n:o 36, till lagutskottet;

herr *P. Pehrsons* i Törneryd m. fl:s motion, n:o 37, till bankoutskottet;

herr *A. Göranssons* motion, n:o 38, till lagutskottet;

herr *P. Pehrssons* i Norrsund motion, n:o 39, till statsutskottet;

herr *L. P. Mallmins* motion, n:o 40, till lagutskottet;

herr *N. Wallmarks* i Smedsbyn motion, n:o 41, till lagutskottet;

herr *J. Bromées* motion, n:o 42, till bevillningsutskottet;

herr greve *H. Hamiltons* motion, n:o 43, till lagutskottet;

herr *G. Erikssons* i Mörviken motion, n:o 44, till lagutskottet;

herr *J. H. G. Fredholms* i Stockholm motion, n:o 45, till tillfälligt utskott; och

herr *J. A. Diedens* motion, n:o 46, till statsutskottet.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarne statsutskottets memorial, n:o 1, med den till innevarande Riksdag af fullmäktige i riksgäldskontoret afgifna berättelse.

§ 4.

I ordningen förekom härnäst bevillningsutskottets betänkande, n:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående med Frankrike afslutad konvention om delvis förlängning af de den 30 december 1881 afslutade handels- och sjöfartstraktater mellan de förenade rikena Sverige och Norge samt Frankrike.

Angående delvis förlängning af franska handels- och sjöfartstraktaterna.

Uti till Riksdagen aflåten proposition n:o 7, hvilken hänvisats till bevillningsutskottets förberedande behandling, hade Kongl. Maj:t meddelat, att, sedan de mellan de förenade rikena och Frankrike under den 30 december 1881 afslutade handels- och sjöfartstraktater blifvit den 20 januari 1891 från Frankrikes sida uppsagda samt Kongl. Maj:t antagit franska regeringens i sammanhang med traktaternas uppsägande gjorda inbjudning att öppna underhandlingar om förlängning, med undantag för tulltarifferna, af handelstraktaten äfvensom af sjöfartstraktaten, så hade dessa underhandlingar ledt till afslutande af en konvention i Paris den 13 innevarande månad om provisorisk förlängning, intill 12 månader efter skedd uppsägning, af så väl sådana artiklar i handelstraktaten, som icke berörde tulltarifferna, tillika med tilläggsartikeln om literär eganderätt m. m. som ock af sjöfartstraktaten; och hade Kongl. Maj:t jemte öfver-

Angående delvis förlängning af franska handels- och sjöfarts-traktaterna. lemmande af omförmälda konvention, med åberopande af hvad i de vid den kongl. propositionen jemväl fogade statsrådsprotokoll och öfriga handlingar finnes upplyst och utredt, äskat Riksdagens godkännande af de bestämmelser, hvilka sådant kräfde.

(Forts.) I föreliggande betänkande hemstälde nu utskottet: att Riksdagen måtte meddela det af Kongl. Maj:t äskade godkännande af den i Paris den 13 innevarande månad afslutade konvention om delvis förlängning af de med Frankrike den 30 december 1881 ingångna handels- och sjöfartstraktater.

Efter föredragning af ärendet anförde:

Herr Waldenström: Herr talman, mine herrar! Det förekommer i den svensk-franska handelstraktaten en paragraf, u:o 17, som har haft ganska menliga följder i fråga om nykterhetsverksamheten i vårt land. Vid 1890 års riksdag väcktes så väl i Första Kammaren som i denna, motioner, hvilka föranledde en skrivelse till Kongl. Maj:t, i hvilken Riksdagen anhöll, att Kongl. Maj:t måtte, efter verkställd utredning, för nästa Riksdag framlägga ett förslag i syfte att inskränka möjligheten för en spritvaruhandlande att på annat ställe än det, der han utöfvar sin försäljningsrätt, drifva handel med bränvin.

Denna skrivelse har ännu icke föranlett till någon åtgärd från Kongl. Maj:ts sida. Men man måste vara mycket tacksam mot så väl Kongl. Maj:t som den svenske ministern i Paris, för det afseende denna skrivelse vunnit vid öfverläggningarna om traktatens förlängning. Af protokollet vid dessa öfverläggningar framgår nemligen, att svenska ministern då framställt ett förslag om ett tillägg eller förklaring till artikel 17, af följande lydelse: »Det är öfverenskommet att, för hvad angår rätten att upptaga beställningar, franske handelsresande skola vara underkastade samma inskränkningar, som för landets egna invånare äro eller framdeles bliwa utfärdade.» Denna förklaring afsåg att lemna svenska regeringen och Riksdagen fullt fria händer att besluta i enlighet med det vid 1890 års riksdag uttalade önskningsmålet att förbjuda handelsresande att fara omkring på landsbygden från by till by, från gård till gård och upptaga beställningar på spritvaror. Emellertid ville de franska ombuden icke gå in på ett sådant förslag. De ansågo den nu gällande bestämmelsen i paragraf 17 vara för Frankrike mycket viktig, emedan den rörde Frankrikes förnämsta exportartikel till de förenade rikena. De sade dessutom, att en sådan förklaring som den föreslagna vore onödig, emedan paragrafen, såsom den nu lydde, icke hindrade Kongl. Maj:t att vidtaga alla nödiga polisåtgärder inom landet i nykterhetens intresse, och de framhöllo ytterligare, att hvarje förslag till ändring i någon § skulle vålla tidsutdrägt och göra det omöjligt att till den 1 februari 1892 få handelstraktaten antagen. Med anledning häraf läto våra deputerade frågan förfalla, och artikeln bibehölls i befintligt skick.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet den 11 innevarande januari har statsrådet och chefen för finansdepartementet framhållit, att den i traktaten intagna bestämmelsen om rätt att uppsäga trak-

taten till upphörande efter tolf månader, bereder Sverige utväg att, om sådant anses nödigt, inom kort vinna ändring deri. Och detta betonar statsrådet just i sammanhang med hvad han anför om 17:de paragrafen. — Det skulle därför för alla nykterhetsvänner i landet vara af högsta intresse att få veta, huru vida Kongl. Maj:t tänker att inom kortare eller längre tid inleda underhandlingar för att söka få en ändring af paragrafen i det syfte, som de svenske ombuden vid förhandlingarne framhöllo. Som jag nu ser så väl hans excellens ministern för utrikes ärendena som chefen för finansdepartementet här närvarande, så hoppas jag, att det icke må anses förmätet af mig att hemställa, huru vida någon af dessa höga herrar ville lemnade Andra Kammaren någon upplysning om hvad planer Kongl. Maj:t har i denna sak. Det skulle för oss, som arbéta för nykterhetssaken, vara bekymmersamt, om vi icke finge höra, att Kongl. Maj:t vore sinnad att snart inleda underhandlingar i nu nämnda syfte.

*Angående delvis för-
längning af franska handels- och sjöfarts-traktaterna.*
(Forts.)

Chefen för kongl. finansdepartementet herr statsrådet friherre von Essen: Herr talman, mine herrar! I enlighet med hvad den senare talaren uppgifvit, skref Riksdagen 1890 till Kongl. Maj:t i detta ämne och äfven i ett annat angående nykterhetens befrämjande. Detta andra berörde 34 § i då gällande bränvinsförsäljningsförordning. Jag ber att få i detta sammanhang yttra något äfven derom. Paragrafen lydde då: 1. »Ej vare någon berättigad att söka betalning för bränvin, som blifvit vid utskänkning utborgadt». 2. »Lag samma vare, då bränvin blifvit vid minuthandel till mindre belopp än tre liter utborgadt». Emellertid beslöt 1890 års Riksdag, att andra momentet af denna paragraf skulle erhålla följande förändrade lydelse: »Lag samma vare, då bränvin blifvit vid minuthandel till mindre belopp än tjugu liter utborgadt». — Den första skrifvelsen afsåg, såsom den föregående talaren nämnt, personer som reste omkring såsom bränvinsagenter. — Sedan Kongl. Maj:t erhållit dessa Riksdagens skrifvelser, remitterades de till samtliga Konungens befallningshafvande och öfverståthållare-embetet, hvilka lemnade sina utlåtanden. Då dessa inkommit, utfärdade Kongl. Maj:t förordning angående ändring i § 34, i öfverensstämmelse med Riksdagens beslut.

Hvad beträffar andra önskuingsmålet, så har Kongl. Maj:t i den delen ännu icke något åtgjort och det naturligen af det skäl, att franska handelstraktatens sjuttonde paragraf icke, såsom känt är, lemnade Kongl. Maj:t full frihet att föreslå Riksdagen att antaga någon författning i öfverensstämmelse med hvad Riksdagen i detta afseende önskat. Man tänkte sig att, då traktaten den 1 februari 1892 utlöpte, den 17:de paragrafen skulle kunna strykas eller ändras. Underhandlingarne visa, att yrkanden derom framstälts; men då de icke kunde bifallas af det skäl, att de franske underhandlarne icke hade rätt att ingå derpå, måste Kongl. Maj:t vara betänkt på att till en början tillse, huru vida icke, oaktadt 17:de § bibehållits, lagstiftningen skulle kunna undergå någon ändring i det syfte, som Riksdagen önskade, om ock icke så långt gående som afsetts. Detta ärende skall naturligen komma att omedelbart företagas till pröfning, och jag ber få meddela att det finnes anledning att hoppas att något i detta afse-

Angående delvis förlängning af franska handels- och sjöfarts-traktaterna. (Forts.)

ende kan föreslås, — jag vågar dock icke på förhand bestämdt säga det — med bibehållande af 17:de paragrafen. Såsom den föregående talaren nämnde och såsom kammaren af protokollet öfver förhandlingarne i Paris kunna observera, hafva ock yttrande nfällt, som tyda på välvilligt tillmötesgående i nykterhetens intresse från fransk sida. — Skulle man emellertid icke lyckas utarbete ett förslag, som tillgodoser Riksdagens önskan, då först kan det blifva tal om att ifrågasätta ytterligare underhandling i detta ärende, men derom kan jag icke yttra mig, förrän den första förberedande behandlingen af frågan är afgjord, och jag kan således icke gå längre i besvarandet af det spörsmål, den föregående talaren framstälde.

Herr Hedin: Herr talman! Jag kan så gerna först som sist säga, att jag naturligtvis icke har för afsigt att framställa något yrkande om afslag på den hemställan, med hvilken bevillningsutskottets utlåtande slutar. Afven om jag hade andra och flera anmärkningar att göra än mot den detalj, i afseende på hvilken jag nu ber att få yttra några ord till dagens protokoll, ja äfven om jag skulle tro mig hafva anledning att anse det slutna aftalet med Frankrike i det hela mindre fördelaktigt, skulle jag i alla fall kommit till samma resultat. Vid behandlingen af en sådan fråga, som den föreliggande, ett internationellt aftal, af Kongl. Maj:t afslutet med en stormagt, har den enskilde representanten, för så vidt han icke blott vill demonstrera eller förbehålla sig nöjet att hafva sagt nej till någonting, som han ogillar, men som han vet att man icke kan förkasta — troende sig kunna lugnt säga *nej*, därför att det finnes andra i tillräckligt antal, som åtaga sig att säga *ja* — icke något annat att göra än, hvad som uti ett litet land i dylika fall blir regel för representationen i dess helhet. Ty sedan ett traktatsaftal är gjordt af regeringen, är det svårt, jag är frestad att säga i de flesta fall nästan omöjligt, för representationen att förkasta detsamma, i följd hvaraf den slutsatsen borde ligga för en hvar nära till hands, att man bör se till, att förberedelserna till ett sådant aftal ske så samvetsgrant, sakkunnigt och omsorgsfullt som möjligt.

Af de knapphändiga bilagorna till den kongl. propositionen inhemtas å sidan 26, att vederbörande haft sin uppmärksamhet fäst på några olägenheter, som skulle följa af den nuvarande lydelsen af första artikeln i handelstraktaten med Frankrike, nemligen derutinnan särskildt, att det i artikeln förekommande ordet *industri* enligt franskt språkbruk har en mycket vidsträcktare betydelse än samma ord i svenska språket, hvarför en ändring af artikeln lydelse skulle hafva varit önskvärd. »Men», säger derpå herr ministern för utrikes ärendena på nyss citerade sida, »då det nu endast vore fråga om artikeln antagande med dess nuvarande lydelse eller om dess förkastande, kunde någon begäran om ändring af denna artikel icke framställas.» Detta är uppenbarligen ett orimligt påstående, om det verkligen skall fattas på fullt allvar och icke snarare anses såsom en misskrifning eller ett mindre väl valdt, mindre egentligt uttryck. Ty om det ock må vara sant, att den framställning från franska regeringen, som gifvit upphovet till de nu afslutade förhandlingarne, gick ut på för-

längning af vissa artiklar af 1881 års traktat och upphäfvande af andra, så innebar detta likväl — det säger ju sunda förnuftet — icke något hinder att från svensk sida, med iakttagande af behöriga former, sådana som i slika fall böra iakttagas, framställa yrkande på, eller, om man hellre vill kalla det så, önskingar om rättelse eller ändring i sådana artiklar, om hvilka på förhand det var gifvet att de icke skulle upphävas utan prolongeras. Ett sådant yrkande eller en sådan önskan hade synbarligen kunnat framställas, och således är detta herr utrikesministerns yttrande: »kunde någon begäran om ändring af denna artikel icke framställas» icke att taga efter orden. Det är nu också förhållandet, att herr ministerns för utrikes ärendena uttalande i detta fall på det mest flagranta sätt motsäges af hvad herr statsrådet och chefen för kongl. finansdepartementet uti sitt anförande till statsrådsprotokollet säger. Detta yttrande återfinnes å sidan 30 i föreliggande kongl. proposition, der det heter: »såsom af protokollet vid traktatsförhandlingarne framgår, hade från svensk sida yrkande framställts om en sådan förklaring af de i artikeln 17 af gällande traktat innefattade bestämmelser om franske handelsresandes rättigheter i Sverige,» att o. s. v. Jag skall icke längre fullfölja uppläsningen, ty af det upplästa finner man, att ett yrkande framställts om förklaring af 17 artikeln. Det är ju sålunda påtagligt att, när ett yrkande kunde göras rörande denna artikel, var det icke omöjligt att framställa en önskan äfven rörande första artikeln. Men det tillkommer icke mig att söka åstadkomma en försoning mellan herr utrikesministern och chefen för finansdepartementet, eller förlika deras yttranden.

Af detta synes mig nu framgå, att, under det man haft uppmärksamheten fäst på behovet i ett hänseende af en förändring i första artikeln af traktaten, ehuru man derom icke framställt något yrkande eller någon önskan, man deremot glömt, att det fans anledning att önska en annan förändring i denna artikel, en förändring oändligt mycket viktigare än den, om hvilken herr ministern för utrikes ärendena talar i sitt nyss anförda yttrande å sidan 26 i den kongl. propositionen. Herr talmannen behagade erinra sig, att om våren 1890 härvarande storbrittanske ministern förmilgen protesterade mot utslaget uti det namnkunniga Törefors-målet, dervid han åberopade, bland andra internationella aftal, äfven en traktat så gammal som från 1661, och af dessa internationella aftal drog den slutsatsen, att storbrittanska undersåtars näringsrättigheter här i Sverige skulle, på grund af bestämmelserna i de mellan Storbritannien och Sverige gällande traktater om behandling som den mest gynnade nation, vara enahanda med de rättigheter, som stadgas i första artikeln af svensk-franska handelstraktaten, den artikel, som nu är i fråga att förlängas. Han kom då till det resultatet, att, i följd af tillämpligheten af första artikeln i den svensk-franska handelstraktaten på storbrittanske undersåtars näringsrätt i detta rike, en storbrittansk undersäte i en sådan kasus som Törefors-målet icke skulle kunna rätteligen dömas till högre ansvar än en svensk, således i ifrågavarande fall till högst 500 kronors böter. Om, herr talman, denna, lindrigast sagdt, för-

Angående
delvis för-
längning af
franska
handels- och
sjöfarts-
traktaterna.
(Forts.)

vånansvärda traktatstolkning, som härvarande storbritanniska sändebudet gjorde gällande och hvilken tolkning — jag måste säga det — det var i hög grad beklagensvärdt, att svenska regeringen icke omedelbarligen på det kraftigaste vederlade och tillbakavisade, — om, säger jag, denna förvånansvärda tolkning af artikeln 1 i traktaten och påståendet om dess tillämplighet på storbritanniske undersåtars näringsrätt till följd af äldre traktater mellan Storbritannien och Sverige, skulle vara riktig, då, herr talman, uppstå deraf åtskilliga högst anmärkningsvärda verkningar. Ty skulle det förhålliga sig så, vore ju följden den, att allt, hvad den svenska näringslagstiftningen innehåller af särskilda bestämmelser angående utländingars näringsrättigheter af olika slag här i landet, skulle blifva fullständigt betydelselöst och ogiltigt för alla sådana här vistande utländingar, hvilka kunde åberopa sig på ett internationelt aftal med deras hemland om behandling här i Sverige såsom den mest gynnade nation. Dermed skulle också förfalla all möjlighet att tillämpa icke blott samtliga dithörande bestämmelser i den allmänna näringsfrihetsförfattningen af 1864, sådan den sedermera blifvit förändrad, utan ock sådana bestämmelser som den om vilkoren för utländingars rätt att här i landet besitta fastighet eller att drifva grufrörelse.

Detta är den ovilkorliga konsekvensen af erkännandet, att den storbritanniske ministerns tolkning af första artikeln i svensk-franska traktaten är riktig, och den svenska regeringen har i allt fall vid det tillfälle, jag talar om, försummat att göra gällande den motsatta åsigt, den bort i landets välförstådda intresse förfäktat. Ty kommer det, som storbritanniske ministern yrkade 1890, att blifva regeln för våra internationella förhållanden, då innebär detta, herr talman, att den nationella lagstiftningen i följd af en traktatsartikel, i hvilken vi aldrig kunnat ana eller drömma något sådant innehåll, får vika för en internationell lagstiftning, att en svensk lag förfaller till stoft och aska för ett internationelt aftal. Jag tillåter mig för min del hysa den öfvertygelsen, att det finnes en handlingsfrihet, som är vida mer väsentlig för en nations sjelfständighet än den af herr statsrådet och chefen för finansdepartementet i hans anförande till statsrådsprotokollet — hvilket yttrande herr talmannen behagade återfinna å sidan 30 i föreliggande kongl. proposition — så högt prisade friheten att kunna utfärda exportförbud och pålägga exporttullar. Ja, säger jag, det finnes en handlingsfrihet vida väsentligare för vår nations sjelfständighet än till och med den friheten att kunna, om man så vill, en gång i hvar och en af årets månader förändra tullsatserna på de artiklar, som importeras till vårt land.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena, greve Lewenhaupt: Jag skall be att med anledning af den siste talarens anförande få till bemötande upptaga den anmärkningen, att det skulle finnas en motsägelse mellan den af mig lemnade uppgiften i afseende på artikeln 1, att någon begäran om ändring af densamma icke kunde framställas, och det förhållande, att derefter en begäran om ändring blifvit gjord i fråga om artikeln 17. Hvad nu först beträffar artikeln 17, så gjordes icke någon begäran om ändring i afseende

på densamma, utan de svenska ombuden intogo den positionen, att de begärde endast en *förklaring* af artikelns innehåll. De svenska ombuden hade från början fått veta, att någon ändring i artiklarne ej kunde från den franska sidan medgifvas. När franska regeringen gjorde sin inbjudan om öppnande af underhandlingar om förlängning af traktaterna, och denna inbjudan föredrogs i statsrådet i maj månad förra året, beslöt svenska regeringen till en början att göra en förfrågan, huru vida några förändringar kunde begäras äfven i de artiklar, som ej berörde tulltarifferna. På denna förfrågan erhöles icke något svar, förrän vid den första förberedande konferensen mellan Kongl. Maj:ts fullmäktige och de af franska regeringen utsedde underhandlarne, då franska utrikesministern öppnade sammanträdet med den uttryckliga förklaringen, att, om någon ändring i artiklarne gjordes, dessa måste å nyo underställas parlamentet, och att i sådan händelse ingen öfverenskommelse kunde medhinnas före den 1 februari 1892. Således måste man antingen afstå från att begära någon förändring eller också afstå från traktaterna. När vi sedan begärde en förklaring af bestämmelserna i artikeln 17, svarade franska regeringen, att denna förklaring skulle gifva bestämmelserna en större vidd än de nu ega, skulle alltså innebära en förändring och kunde därför icke medgifvas.

Angående delvis förlängning af franska handels- och sjöfarts-trakterna.
(Forts.)

Den andra anmärkningen, som gjordes, var, att artikeln 1 skulle innehålla en sådan bestämmelse, att derigenom svensk lag skulle tillsidosättas genom en traktat. Ja, det är just hvad den enligt min åsigt innehåller; och jag tviflar på, att det skulle vara möjligt att öfvertyga vare sig den engelska eller någon annan utländsk regering, att icke så är förhållandet. Just på grund af den rättighet, som i denna artikel 1 medgifves, kan icke en undersåte från ett utländskt land åläggas så stora böter, som förekommo i det omnämnda Töreforsmålet.

Den franske utrikesministern förklarade dessutom, att, om denna konvention nu afslötes, man derigenom skulle erhålla tid till underhandlingar. Anser man sig hafva anledning till sådana underhandlingar, har man alltså icke på något sätt afskurit sig tillfälle dertill. Men för min del tror jag icke, att man äfven genom nya underhandlingar kan komma derhän, att man skulle få legaliseradt hvad som egde rum i fråga om Töreforsbeslaget.

Herr Ivar Månsson: Jag har icke begärt ordet för att yrka afslag på föreliggande konvention, ty jag anser, att den innehåller sådana fördelar för oss, att vi icke kunna eller böra afslå den, utan jag har begärt ordet för att uttala en önskan angående den, ty jag erfor verkligen en viss förstämning, då jag genomläste detta förslag.

Man finner nemligen deri, att det föreligger ett verkligt hinder för vår regering att efterkomma de önsknningar, som Riksdagen uttryckt i sin skrifvelse om de s. k. handelsresandena. Jag får säga, att denna sak börjat taga en sådan omfattning i vårt land, att man verkligen med bekymmer måste se, huru förhållandena äro. Det hjälper sannerligen icke, hvad man gör i kommunerna, huru man inskränker sina spritförsäljningslokaler och dylikt, ty man får jemt

Angående delvis för-
längning af
franska
handels- och
sjöfarts-
traktaterna.

och ständigt, nästan hvarje dag, besök af sådana kringresande handelsagenter, som upptaga order å spirituösa drycker. Och då man gått och hoppats att finna åtgärder, vidtagna häremot från regeringens sida, och så får se, att omständigheter sådana som denna utgöra hinder därför, kan man ej annat än erfara en känsla af nedstämdhet.

(Forts.)

Jag vill dock hoppas, att regeringen framdeles skall kunna inleda underhandlingar, så att det blefve oss möjligt att vidtaga några åtgärder i detta afseende. Jag tänker, att om man t. ex. skulle föreslå den franska regeringen att bestämma ett visst minimum för dylika agenter — hvilket på samma gång naturligtvis äfven skulle gälla våra egna svenska handelsresande — skulle den nog kunna gå in derpå. Finge vi ett sådant minimum bestämdt, under hvilket de icke finge gå, då alltså någon utminuterung icke kunde komma i fråga, skulle icke så stora svårigheter uppstå som nu. Jag vet ju icke, huru det kan vara, men det förefaller mig som, derest våra ombud skulle hafva föreslagit fransmännen att ingå på t. ex. en minimisiffra af 250 liter, — samma siffra, som är bestämd för vår partiförsäljning —, fransmännen utan ringaste skada för sig skulle hafva kunnat bifalla detta. Ty det kan väl icke vara deras mening att vilja utminutera sina varor här i landet, utan meningen är väl, att de skola sälja i parti, och det är väl därför, som de hafva sina kringresande agenter att göra upp partiaffärer.

Jag vill alltså här uttala, att jag hyser den förhoppningen, att vår regering för framtiden skall kunna vidtaga åtgärder till förändring i denna artikel, så att vi blifva skyddade för detta onda, som verkligt hotar att taga öfverhanden, eller att den, om detta ej kan lyckas, då finner någon utväg att på något annat sätt förekomma det.

Jag har velat göra detta uttalande och på så sätt instämma i herr Waldenströms yttrande.

Herr Hedin: Herr talman! Jag betviflar, att herr ministern för utrikes ärendena har lyckats undanrödja motsägelsen mellan honom och herr statsrådet och chefen för finansdepartementet. Och jag är säker på, att han i stället genom sitt sista yttrande har lyckats att komma i motsägelse med sig sjelf. Ty han har här, såsom herr talmannen nyss hörde, talat om hvad man svarade från fransk sida, när från svensk sida uttalades önskvärdheten af att få till stånd en förändring i art. 1. Således har en sådan framställning blifvit gjord, och detta är då en motsägelse mot hvad här står: att »någon begäran om ändring af denna artikel icke kunde framställas».

Vidare skall jag be att få säga, att om man i det ena fallet kunde nöja sig med »förklaring» af en artikel sådan som den 17:de — och mot en diskussion derom mötte ju från franska regeringens sida i allt fall icke något formelt hinder, om hon också icke ville medgifva någon ändring —, så är det alldeles uppenbart, att det icke skulle hafva mött något formelt hinder att begära en »förklaring», om också ej en förändring af art. 1 i traktaten i det syfte, hvarom herr utrikesministern här i protokollet ordat.

Men det är icke den ändringen jag hållit på, utan det var den

andra förändringen eller *förklaringen* — såsom jag ock yttrade mig i mitt första anförande — hvarigenom man skulle hafva fått visshet om, att icke första artikeln i traktaten kan komma att blifva så misstolkad, som den vid nämnda tillfälle blef genom det storbritanniska sändebudets yrkande.

*Angående delvis för-
lämning af
franska
handels- och
sjöfarts-
traktaterna.*

Ty, herr talman! det är en misstolkning af traktaten, och jag har icke, ehuru jag sökt derefter på allehanda sätt, lyckats erhålla kännedom om att man någonsin från *fransk* sida tolkat artikeln så som det storbritanniska sändebudet gjorde 1890.

Det är icke tu tal om att franske undersåtar genom denna artikel äro berättigade att behandlas på lika fot som svenske undersåtar, om de erhålla näringsrätt, men att traktaten skulle förbjuda Sveriges regering och representation att på sätt som skett stadga de i vår näringslagstiftning förekommande villkoren för att komma i åtnjutande af en sådan rätt här i landet, det bestrider jag.

För öfrigt förefaller det mig, som om herr ministern för utrikes ärendena något litet glömt bort Törefors-utslaget. Det var väl icke fråga om de höga »böterna» der vid lag, utan protesten gälde ju, att det stora varupartiet förklarats förbrutet.

Hans excellens ministern för utrikes ärendena, greve Lewenhaupt: Det var icke fråga om de för höga böterna, utan om det höga straffet, och straffet bestod deri, att varorna togos i beslag, förklarades förbrutna.

Hvad beträffar tolkningen af art. 1, så är det enligt min åsigt icke tvifvel derom, att den måste tolkas så, att straffet för dylika öfverträdelser som den ifrågavarande icke kan blifva större för en utlänning än för en svensk. Det heter nemligen i en af dess bestämmelser: »De privilegier, friheter och andra förmåner, hvilka som helst, hvaraf i afseende å handel och industri det ena fördragslutande landets undersåtar äro i åtnjutande, skola likaledes tillkomma det andras undersåtar». Om nu en utlänning, som här idkar industri, begått ett formelt fel, så anser jag, att på grund af denna traktatsbestämmelse hans varor icke kunna förklaras förbrutna, om de i slikt fall icke skulle kunna förklaras förbrutna för en svensk.

Hvad beträffar talarens andra påstående, eller att jag skulle hafva sagt, att man framställt någon begäran om förändring af art. 1, så har jag icke sagt något sådant. Jag har sagt, att vi i maj månad beslöto fråga franska regeringen, om någon begäran om förändring kunde framställas, och att vi icke fingo något svar derpå förrän vid det första sammanträdet, då den franske utrikesministern förklarade, att om någon förändring skulle införas, så måste saken föreläggas parlamentet, hvadan man alltså icke kunde begära någon förändring.

I fråga om art. 1 kunde man hafva begärt en förklaring, om man hade haft samma åsigt som den siste talaren uttalade, att den icke kan komma i fråga att tillämpas på någonting sådant som Törefors-beslaget. Men efter min åsigt kan den icke tolkas på annat sätt, än att den måste vara tillämplig derpå, och det hade därför icke blifvit en förklaring, utan en ändring, om man begärt att få upptaga frågan.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt efter af herr talmannen i sådant afseende gifven proposition, biföll kamraren utskottets hemställan.

§ 5.

Föredrogs och lades till handlingarne bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

§ 6.

Afgåfvos följande nya motioner, nemligen af:

herr *J. Johnsson* i Bollnäs, n:o 47, om ändrad lydelse af 8 kap. 7 § ärfdebalken;

herr *J. Anderson* i Tenhult, n:o 48, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändringar och tillägg i förordningen om landsting den 21 mars 1862 m. m.; och

n:o 49, om upphäfvande af tullen å kaffe m. m.;

herr *A. Andersson* i Hakarp, n:o 50, om ändring i villkoren för statsbidrag till torrläggning af vattensjuka marker;

A. Olsson i Ornakärr, n:o 51, om tillägg till § 70 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;

n:o 52, om tillägg till § 70 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862; och

n:o 53, om tillägg till kungörelsen angående sjukvårdsafgiften den 26 augusti 1873;

herr *C. G. Andersson* i Skeenda m. fl., n:o 54, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i gällande bestämmelser rörande utarrendering af kronans jordbruksdomäner;

herr *J. E. Wikstén*, n:o 55, om beviljande af ett belopp af 21,100 kronor till länsmanen *C. G. Svenonius* såsom vederlag för mistad åklagareandel i förbrutet gods;

herr *O. Larsson* i Mörtlösa m. fl., n:o 56, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Linköping;

herrar *Jöns Bengtsson* och *M. Dahn*, n:o 57, om beviljande af nytt anslag till landtmannaskolor samt om förhöjning i nuvarande anslag till samma ändamål;

herr *L. F. Odell*, n:o 58, om tillägg till 20 kap. 1 § ärfdebalken; och

n:o 59, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Örebro;

herr *P. Waldenström*, n:o 60, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag angående utvidgad

rätt för medlemmar af svenska kyrkan att ingå äktenskap inför borgerlig myndighet;

herr *A. Johansson* i Löfåsen m. fl., n:o 61, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Mariestad;

herr *A. G. Gyllensvärd* m. fl., n:o 62, om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Halmstad;

herr *Jonas Andersson* i Ölsund, n:o 63, om ändrad lydelse af § 28 mom. 2 i förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. den 29 maj 1885;

herr *Nils Olsson* i Ättersta, n:o 64, om beviljande af ett förslagsanslag å 2,000 kronor att användas till understöd åt mindre be-medlade lärjungar vid landtmannaskolor;

herr *G. Jansson* i Krakerud, n:o 65, om förhöjd bevillningsavgift för spelkort;

T. W. Forsell, n:o 66, om ändrad lydelse af § 10 i förordningen angående vilkoren för försäljning af bränvin m. m. den 29 maj 1885; och

herr *A. Hedin*, n:o 67, om framläggande vid hvarje riksdags början af fullständig redogörelse för de dispositioner, Kongl. Maj:t under näst föregående år beslutit å besparingarne.

Motionerna bordlades.

§ 7.

Herr talmannen anmälde, att enligt till kammaren inkommen dödsattest ledamoten af Andra Kammaren för städerna Borås, Alingsås och Ulricehamn, borgmästaren Jakob Alfred Wendt den 25 dennes affidit; varande den åberopade dödsattesten af följande lydelse:

Att borgmästaren Jacob Alfred Wendt afled härstädes den 25 innevarande januari af influenza och hjertförlamning, varder härmed intygadt. Stockholm den 27 januari 1892.

A. H. Bernheim,
Regts-läkare.

Efter sålunda erhållen underrättelse om detta dödsfall, beslöt kammaren, uppå hemställan af herr talmannen, att jemlikt 28 § riksdagsordningen till Konungen ingå med anmälan om den inom kammaren sålunda uppkomna ledighet; och blef ett i sådant afseende uppsatt skrifvelseförslag, som upplästes, af kammaren godkändt.

§ 8.

Föredrogs och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående med Frankrike afslutad konvention om delvis för-

längning af de den 30 december 1881 afslutade handels- och sjöfartstraktater mellan de förenade rikena Sverige och Norge samt Frankrike.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr friherre *A. H. E. Fock* under åtta dagar från och med denna dag.

§ 10.

Upplästes och godkändes det i kammarens sammanträde den 21 dennes förda protokoll.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 3,14 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Fredagen den 29 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades det i kammarens sammanträde den 22 i denna månad förda protokoll.

§ 2.

Efter föredragning af de i gårdagens sammanträde bordlagda motioner hänvisades:

herr *J. Johnssons* i Bollnäs motion, n:o 47, till lagutskottet;

herr *J. Andersons* i Tenhult motioner, n:o 48 till lagutskottet och n:o 49 till bevillningsutskottet;

herr *A. Anderssons* i Hakarp motion, n:o 50, till statsutskottet;

herr *A. Olssons* i Ornakärr motioner, n:is 51 och 52 till lagutskottet och n:o 53 till bevillningsutskottet;

herr *C. G. Anderssons* i Skeenda m. fl:s motion, n:o 54, till tillfälligt utskott;

herr *J. E. Wiksténs* motion, n:o 55, till statsutskottet;

herr *O. Larssons* i Mörtlösa m. fl:s motion, n:o 56, till bankoutskottet;

herrar *J. Bengtssons* och *M. Dahns* motion, n:o 57, till statsutskottet;

herr *L. F. Odells* motioner, n:o 58, till lagutskottet, och n:o 59 till bankoutskottet;

herr *P. Waldenströms* motion, n:o 60, till lagutskottet;

herr *A. Johanssons* i Löfåsen m. fl:s motion, n:o 61, till bankoutskottet;

herr *A. G. Gylensvärds* m. fl:s motion, n:o 62, till bankoutskottet;

herr *J. Anderssons* i Ölsund motion, n:o 63, till bevillningsutskottet;

herr *N. Olssons* i Ättersta motion, n:o 64, till statsutskottet;

herr *G. Janssons* i Krakerud motion, n:o 65, till bevillningsutskottet;

herr *T. W. Forsells* motion, n:o 66, till bevillningsutskottet; samt

herr *A. Hedins* motion, n:o 67, till statsutskottet.

§ 3.

Väcktes nya motioner af:

herr *J. A. Johansson* i Strömsberg, n:o 68, om ändring i § 14 riksdagsordningen;

herr *Z. Larsson* från Upsala, n:o 69, om förbud mot tillverkning, försäljning och förbrukning af fosfortändstickor;

herr *J. Eliasson* i Skuttungeby, n:o 70, om ändring i § 35 mom. 2 värupligtslagen;

herr *A. Ryding*, n:r 71, om beviljande af ett anslag å 75,000 kronor till avslutande af Skara domkyrkas restaurering;

herr *C. H. Wittsell*, n:o 72, om tillägg till 11 § i förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster den 11 juli 1862.

herr *I. Lyttkens*, n:o 73, om förändrade grunder för ordnandet af undervisningen vid de allmänna läroverken m. m.;

herr *A. Aulin* m. fl., n:r 74, om beviljande af ett statsunderstöd å 300,000 kronor åt Norra Södermanlands jernvägsaktiebolag;

- herr *O. W. Redelius*,
n:o 75, om tillägg till § 14 i gällande bevillningsförordning; och
n:o 76, om tillägg till § 27 i gällande folkskolestadga;
- herr *H. Eriksson* i Elgered,
n:o 77, om nedsättning med 40,000 kronor i tredje hufvudtitelns
anslag m. m.; och
n:o 78, om ändrad lydelse af § 11 i förordningen om kommunal-
styrelse på landet den 21 mars 1862;
- herr vice talmannen *A. P. Danielson*, n:o 79, om inrättande af
ett mindre läroverk i Borgholm;
- herr *C. Persson* i Stallerhult, n:o 80, om ändring i gällande be-
stämmelser rörande ersättning till förrättningsmän för utmätning i
enskilda mål samt till stämmingsmän;
- herr *P. Larsson* i Fole, n:o 81, om ändring af §§ 6 och 13
riksdagsordningen;
- herr *C. J. Jakobson*, n:o 82, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med
begäran om förtydligande af gällande bestämmelser rörande rätt till
uppbördsprovision vid indrifning af kommunalutskylder och prestlöne-
medel;
- herr *A. G. Anderson* i Himmelsby, n:o 83, om befrielse för rust-
och rotehållare från skyldighet att bekosta soldats sjukvård m. m.;
- herr *E. Olsson* i Kyrkebol, n:o 84, om anslag till inrättande af
en ny provinsialläkaretjenst inom Wermlands län;
- herrar *J. A. Sjö* och *I. Månsson*, n:o 85, om upphörande med
1893 års utgång af de enskilda bankernas rätt att utgifva banksedlar
å tio kronor; samt
- herr *A. Hahn*, n:o 86, om inrättande af ett riksbankens afdel-
ningskontor i Örebro.

Samfliga dessa motioner bordlades.

§ 4.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, herr kronofogden
C. A. Bokström icke kan till följd af allmänt illamående under när-
maste dagarne bevista Riksdagens förhandlingar intygas.

Stockholm den 29 januari 1892.

Gust. Setterblad,
i.e. bat. läkare vid svea lifgarde.

Att ledamoten af Riksdagens Andra Kammare, *Henrik Hedlund*
är af influensa epidem. urståndsatt att tills vidare bevista Riksdagens
förhandlingar intygas.

Stockholm den 28 januari 1892.

C. Häggström,
läkare.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *I. Lyttkens* under 14 dagar från och med denna dag.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter kammarens ledauöter åtskildes kl. 2,25 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Lördagen den 30 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogos, hvar efter annan, de i gårdagens sammanträde aflemnade motioner, och hänvisades:

herr *J. A. Johanssons* i Strömsberg motion, n:o 68, till konstitutionsutskottet;

herr *Z. Larssons* från Upsala motion, n:o 69, till tillfälligt utskott;

herr *J. Eliassons* i Skuttungeby motion, n:o 70, till lagutskottet;

herr *A. Rydings* motion, n:o 71, till statsutskottet;

herr *C. H. Wittsells* motion, n:o 72, till lagutskottet;

herr *I. Lyttkens'* motion, n:o 73, till statsutskottet;

herr *J. A. Aulins* m. fl:s motion, n:o 74, till statsutskottet;

herr *O. W. Redelius'* motioner, n:o 75 till bevillningsutskottet och n:o 76 till lagutskottet;

herr *H. Erikssons* i Elgered motioner, n:o 77 till statsutskottet och n:o 78 till lagutskottet;

herr vice talmannen *A. P. Danielsons* motion, n:o 79, till statsutskottet;

- herr *C. Perssons* i Stallerhult motion, n:o 80, till tillfälligt utskott;
 herr *P. Larssons* i Fole motion, n:o 81, till konstitutionsutskottet;
 herr *C. J. Jakobsons* motion, n:o 82, till tillfälligt utskott;
 herr *A. G. Andersons* i Himmelsby motion, n:o 83, till tillfälligt utskott;
 herr *E. Olssons* i Kyrkebol motion, n:o 84, till statsutskottet;
 herrar *J. A. Sjös* och *I. Månssons* motion, n:o 85, till bankoutskottet; samt
 herr *A. Hahns* motion, n:o 86, till bankoutskottet.

§ 2.

Afgåfvos nya motioner af:

- herr *Olof Andersson* i Lyckorna, n:o 87, om ändrad lagstiftning rörande rätt till försäljning af maltdrycker;
 herr *E. J. Ekman*, n:o 88, om beviljande af pension åt förre tryckaren vid riksbankens sedeltryckeri, Karl Johan Vilhelm Berglund;
 herr *S. M. Olsson* i Sörnäs, n:o 89, om ändring i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862;
 herr *N. Nilsson* i Skärhus,
 n:o 90, om ändrad lydelse af § 58 mom. 3 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862; och
 n:o 91, om skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande ifrågasatt ordnande af trafikförbindelsen mellan Sverige och Tyskland;
 herr *J. H. G. Fredholm* i Stockholm, n:o 92, om antagande af ny instruktion för riksdagens revisorer;
 herr *M. Höjer*, n:o 93, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggaude af förslag till ändrad lagstiftning i syfte att gift qvinna må råda öfver sig sjelf och sin egendom;
 herr *N. Hanson* i Berga,
 n:o 94, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggaude af förslag till ändring i 10 kap. 2 § giftermålsbalken; och
 n:o 95, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggaude af förslag till ändring af gällande bestämmelser rörande banker och andra penninganstalter i syfte att förfalskning af lånehandlingar måtte förekommas;
 herrar *F. Berg* i Stockholm och *E. Hammarlund*, n:o 96, om indragning af de allmänna läroverkens första klass samt upprättande af praktiska öfverbyggnader på folkskolan;
 herr *E. Hammarlund*,
 n:o 97, om statsunderstöd för den qvinliga slöjdundervisningen;
 n:o 98, om rätt för qvinna att söka klockare- och kyrkosångarebefattningar; och

n:o 99, om ändring i gällande bestämmelse rörande upprättande af förslag till klockare- och organisttjänst;

herr friherre *W. von Schwerin*, n:o 100, om upphäfvande af tullen å kli;

herr *J. Eklund* i Högemåla, n:o 101, om ändring i Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof i afseende å förhöjning af terminsafgifterna för lärjungar vid de allmänna läroverken;

herr *R. Petersson* i Skurö, n:o 102, om upphäfvande af vissa stadganden i kyrkolagen m. m.

herr *J. Mankell*,
n:o 103, om medels anskaffande till lifsmedelstullarnes upphäfvande eller suspenderande o. s. v. genom stambanors byggande med lån i stället för anslag;

n:o 104, om medels anskaffande till lifsmedelstullarnes upphäfvande eller suspenderande o. s. v. genom tilläggsbeviljning;

n:o 105, om afskaffande af prygelstraff i fängelserna;

herr *E. Åkerlund*, n:o 106, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till införande af progressiv beskattning m. m.;

herrar *C. T. Lind* i Gerum, och *J. A. Johanson* i Bastholmen, n:o 107, om tillägg till lagen angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna den 5 juni 1885 samt om höjande af auslaget till berörda lindring;

herr *O. Olsson* i Stockholm,

n:o 108, om ändrad lydelse af 65 § utsökningslagen; och

n:o 109, om tillägg till 4 kap. strafflagen;

herr *S. J. Kardell*, n:o 110, om förhöjning för innevarande år i arfvodet till vissa extra ordinarie lärare vid de allmänna läroverken;

herr *J. A. Johansson* i Strömsberg, n:o 111, om nedsättning i räntan å de af staten till enskilda jernvägsbolag beviljade lån;

herr *O. W. Redelius*, n:o 112, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag angående ny löneroglering för rikets presterskap;

herr *A. Persson* i Mörarp, n:o 113, om ändrad lydelse af § 12 i gällande beviljningsförordning;

herr *K. E. Holmgren*, n:o 114, om ändring i vilkoren för statsbidrag till aflöning åt ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskolor samt om höjning i anslaget till samma ändamål;

herr *J. A. Lundström*, n:o 115, om förhöjd dagaflöning åt värnpliktige samt om beviljande af anslag för sådant ändamål;

herr *G. Elowson*,

n:o 116, om ändrad lydelse af § 76 mom. 1 i reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning;

n:o 117, om införande i reglementet för riksgäldskontoret af bestämmelser i syfte att befrämja spridning inom landet af svenska statens obligationer;

n:o 118, om införande i reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning af bestämmelser, afseende spridning inom landet genom riksbankens afdelningskontor af svenska statens obligationer; och

n:o 119, om beviljande af anslag till befrämjande af pedagogisk gymnastik vid landets folkhögskolor;

herr *O. Jonsson* i Hof, n:o 120, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring i eller tillägg till lagen om rikets mynt den 30 maj 1873;

herr *N. Petersson* i Runtorp, n:o 121, om ändrad lydelse af 23 kap. 6 och 7 §§ strafflagen;

herr *Elis Nilson*, n:o 122, om beviljande af ett extra anslag å 20,000 kronor till förflyttande af södra skånska infanteriregementets sjukhus från Tvedörra till Refvinge mötesplats;

herr *I. Månsson*, n:o 123, med förslag till vissa bestämmelser angående förändring i undervisningsplan för de allmänna läroverken såsom vilkor för antagande af Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof i afseende å lärarnes löneförhöjning.

herr *E. Fredholm* i Saleby, n:o 124, om ändrad lydelse af § 32 i reglementet för riksbanken;

herr *N. Persson* i Vadensjö,

n:o 125, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af bestämmelser, afseende förebyggande af missbruk vid beredning af och handel med ost, hvari ingår annat än af mjölk framställt fettämne; och

n:o 126, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändring i gällande grunder för bevillnings utgörande;

herr *L. Jönsson* i Sandby, n:o 127, om ändring i § 12 mom. d i bevillningsförordningen;

herr *J. Nydahl*, n:o 128, med förslag till bestämmelser om inskränkning i latinets och upphörande af grekiskans studium vid de allmänna läroverken såsom vilkor för bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående statsverkets tillstånd och behof i afseende å lärarnes löneförhöjning;

herr *J. Sjöberg*,

n:o 129, om förhöjd dagafflöning åt värnpliktige samt om beviljande af anslag till sådant ändamål; och

n:o 130, med förslag till vissa bestämmelser i fråga om beräkningen af rote- och rusthållsvärde såsom vilkor för antagande af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af värnpliktigen den 5 juni 1885;

herrar *Chr. Lovén* och *Aug. Wikander*, n:o 131, om beviljande af ett extra anslag å 10,200 kronor för utvidgning af meteorologiska centralanstaltens verksamhet;

herr *S. Boëthius*, n:o 132, om beviljande af ett extra anslag å 1,000 kronor till historiska seminariet vid Upsala universitet; och

n:o 133, om beviljande af ett årligt anslag å 20,000 kronor till inrättande af personliga professurer vid Upsala universitet;

herr *J. A. Sjö*, n:o 134, om ändring i vilkoren för rätt till handel med vin och maltdrycker;

herr *O. Erickson* i Bjersby m. fl., n:o 135, om höjning i afgiften för de enskilda bankernas sedelutgifts rätt;

Dessa motioner bordlades.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren inkomna sjukbetyg:

Att riksdagsmannen Ernst Beckman insjuknat i »Bronchitis» och under den närmaste tiden är förhindrad att deltaga i riksdagsarbetet, intygas härmed på tro och heder.

Djursholm den 29 januari 1892.

Edv. Laurent,

leg. läkare.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *A. Larson* i Slättäng under 8 dagar från och med den 3 instundande februari; och

herr *Lasse Jönsson* under 14 dagar från och med den 1 instundande februari.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,28 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.

Lördagen den 30 januari.

Kl. 8 e. m.

Med hänsyn dertill, att tiden för afgifvande af sådana motioner, som tillhörde ständigt utskotts behandling med denna dag ginge till ända, hade kammarens ledamöter kallats att nu ånyo sammanträda.

§ 1.

Afgåfvos följande motioner, nemligen af:

herr *A. Lilienberg*, n:o 136, om statsbidrag till ett andra ålders-tillägg åt lärare och lärarinnor vid folkskolor;

herr *C. F. Petersson* i Dänningelanda, n:o 137, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till ändrad lagstiftning i syfte att fränskild hustru måtte erhålla rätt till införsel i mannens enskilda egendom m. m.;

herr *O. Jonsson* i Hof m fl., n:o 138, om ny organisation af härens stam genom rust- och rotehållets sättande på vakans m. m.;

herr *G. Eriksson* i Mörviken m. fl.,

n:o 139, om rust- och rotehållets sättande på vakans m. m., såsom vilkor för beviljande af vissa anslag å 4:de och 5:te hufvudtitlarne;

n:o 140, om beviljande af 5,000 kronor åt länsmanen N. M. H. Sunding såsom vederlag för mistad åklagareandel i förbrutet gods;

herr *A. Göransson*, n:o 141, om ändring i vilkoren för statsbidrag till aflöning åt lärare och lärarinnor vid folkskolor samt om beviljande af ett nytt anslag till sådant ändamål;

herr *Z. Larsson* i Upsala, n:o 142, om tull å kopparplåt m. m.;

herr *J. Jonson* i Fröstorp, n:o 143, om förhöjd dagaflöning åt värnpliktige samt om beviljande af anslag till sådant ändamål;

herrar *Ollas A. Erickson* i Ofvanmyra och *D. Persson* i Tällberg, n:o 144, om ändring i vissa delar af förordningen om lands-ting den 21 mars 1862;

herr *A. Hedin*, n:o 145, om revision af lagen angående lös-drifvares behandling;

herr *O. W. Redelius*, n:o 146, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag angående sådana bevis, som skall åligga presterskapet att utfärda;

herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan, n:r 147, om ändring i gällande bestämmelser rörande lösöre köp;

herr *N. Rosengren*, n:o 148, om ändring af § 11 mom. 2 i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877;

herr *A. Svenson* i Edum, n:o 149, om antagande af vissa bestämmelser rörande beviljning af jordbruksfastighet;

herr *E. Thermanius*,

n:o 150, om nedsättning i lokalportot för breffkort;

n:o 151, om ändring i § 60 regeringsformen; och

n:o 152, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i syfte af förbud mot tillverkning och försäljning af destillerade, alkoholhaltiga vätskor för andra än medicinska och tekniska ändamål;

herrar *G. Jansson* i Krakerud och *A. Åström*, n:o 153, om införande af progressiv värnskatt;

herrar *C. Wallis* m. fl., n:o 154, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till införande af progressiv arfskatt;

herr *J. A. Fjällbäck*, n:o 155, om ändrad lydelse af § 5 mom. 1 i förordningen om kyrkostämma m. m. i Stockholm den 20 november 1863;

herr *P. Ersson* i Vestlandaholm, n:o 156, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till lag angående häradsstyrelser;

herr *V. Vahlin*, n:o 157, om Hedemora pedagogis utbildning till mindre läroverk;

herrar *V. Vahlin* och *P. Andersson* i Högkil, n:o 158, om ändrad lydelse af § 16 regeringsformen;

herr *L. Persson* i Heljebol, n:o 159, om ändrad lydelse af 18 kap. 1 § ärfdabalken;

herr *A. Ryding*, m. fl., n:o 160, om antagande af grunder för ny härordning m. m.;

herr *C. Gethe* m. fl., n:o 161, om anvisande af ytterligare ett extra anslag å fem millioner kronor till låneunderstöd åt enskilda jernvägar;

herr *M. Dahn*,

n:o 162, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om dels förslag till inrättande af en frilagersinstitution, dels ock utredning af frågan om inrättande af en svensk frihamn vid Öresund;

n:o 163, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i fråga om statens öfvertagande af remonteringen vid det indelta kavalleriet; och

n:o 164, med förslag till vissa bestämmelser i fråga om beräkning af rote- och rusthållsvärde, såsom vilkor för antagande af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af värnpligtslagen den 5 juni 1885; samt

herr *A. V. Ljungman*, n:o 165, om åtgärder för befrämjande af hafsfisket vid rikets vestra och södra kuster.

Samtliga dessa motioner begärdes på bordet och bordlades.

§ 2.

Till kammaren hade ytterligare inkommit följande sjukbetyg, som upplästes:

Att riksdagsmannen *Magnus Andersson* i Löfhult af Kronobergs län, som lidit af *influenza*, med åtföljande *lungkatarrh*, i följd af *nervsvaghet* är tills vidare oförmögen att infinna sig i Stockholm och deltaga i riksdagsarbetet, intygas på begäran.

Löfhult den 28 januari 1892.

W. Karström,
lasarettsläkare.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 8,21 e. m.

In fidem

Hj. Nehrman.